

Predlagamvladi.si

<https://predlagam.vladi.si/>

PREDLOG_Gibanje za dostojno delo in socialno družbo

Nov predlog

NASLOV PREDLOGA: (naslov naj bo čim krajši, do 6 besed)

PREKARNO DELO - UREDITEV PODROČJA

OPIS: (opišite vaš predlog ureditve izbrane problematike)

V Gibanju za dostojno delo in socialno družbo predlagamo Vladi, da se na ravni resornih ministrstev (seznam spodaj), povezanih s problematiko prekarnega dela oblikujejo **delovne skupine** predstavnikov države in strokovne javnosti z namenom reševanja vprašanja prekarnosti na ravni trga dela ter posledično preprečevanjem vse večje prekarizacije življenja prebivalk in prebivalcev naše države v splošnem.

Ministrstva in njihove službe na katere apeliramo so:

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti - MDDSZ,
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo - MGRT,
- Ministrstvo za zdravje – MZZ,
- Ministrstvo za finance – MF,
- Ministrstvo za javno upravo – MJU,
- Svet za socialno ekonomijo pri MGRT,
- Inšpektorat za delo pri MDDSZ.

V seznanitev, vpogled in pomoč v priponkah pošiljamo analizo področja in smernice za reševanje prekarnosti (v pričujočem raziskovalnem poročilu iz konca 2020 jih najdete od strani 25 dalje).

V prezentaciji na strnjen način dobite vpogled v širino ter globino problematičnosti področja prekarnosti za vse nas in vsakega posebej.

Zraven pripenjamo še e-monografijo FF, UL pri kateri smo sodelovali *Prezentizem in bolniško nadomestilo samozaposlenih, 2020*, ur. G. Kovačič, o ureditvi bolniških nadomestil za samozaposlene pred 30 dnevno trajanja odsotnosti z dela zaradi bolezni in posledično nezmožnosti za delo.

Na voljo tukaj: <https://e-knjige.ff.uni-lj.si/znanstvena-zalozba/catalog/book/235>.

Spodaj nekaj najpomembnejših dejstev o prekarnosti:

- **PREKAREN** - označevalec za »negotovo, navadno slabo plačano začasno zaposlitev«.

Prekarno delo je negotovo, najpogosteje nestandardno delo. Gre za nestabilno vrsto zaposlitve posameznice*, ki se izraža v njeni omejeni socialni, pravni in ekonomski varnosti.

- **PREKARNO DELO** je vsakršno delo, pri katerem obstajajo **negotovosti** – dohodkovna in/ali zaposlitvena negotovost, v kombinaciji z drugimi negotovostmi glede delovnega in/ali socialnopravnega položaja delavke.
- **PREKARNOST** ni odvisna (samo) od oblike dela.

Poleg časovne komponente delovne aktivnosti, je zanjo značilno še nizko plačilo in prelaganje socialno-varstvenih kategorij zaposlitve na posameznico – delavko (tj. prekarko).

Dandanes pred prekarnostjo ni zares varen več nihče. V prekarnem delovnem položaju se pogosteje znajdejo ženske in mlajše ter starejše delavke.

- **PREKARIZACIJA ŽIVLJENJA**
PREKARKE določa nekakšna **brezkončna ujetost** v t.i. **večno sedanjost**.

Negotove delovne okoliščine prekarke vodijo v težko predstavljivo prihodnost, tako na osebni kot poklicni ravni. Definirata jih **nizka socialna varnost** in življenje v konstantnem, neprekinjenem **stanju nedorečenosti**. Živijo v **neprekinjeni sedanjosti**, ves čas le **tukaj in zdaj**. Nimajo ne varne identitete ne občutka delovnega in/ali osebnega razvoja.

Sledijo nekateri ključni predlogi za izboljšanje problematike področja, iz: raziskovalno poročilo *Prekarno delo in prekariat - Smernice za razvoj, Stanje v Sloveniji 2020*, iz: prvega zakonodajnega in drugega strateško-institucionalnega področja.

1. Zakonodajno področje

Tabela 1

Trenutno stanje	Problem glede trenutnega stanja	Željeno stanje	Ključni odgovorni in deležniki za dosego spremembe in kdo so še relevantni deležniki v procesu spremembe
Zakon o delovnih razmerjih, (ZDR, 12. člen) Določila ZDR veljajo le za delovna razmerja (razmerja med delavko in delodajalko, kjer se prva prostovoljno vključi v delovni proces, ki ga opravlja osebno, nepretrgano in proti plačilu pod nadzorom in po navodilih delodajalke) ne pa tudi za druge oblike pogodb (npr.	Določila delovnega razmerja v 12. členu ZDR niso enakovredna določilom pogodb civilnega prava, ki opredeljujejo atipične zaposlitve. Te predstavljajo glavno tveganje za razvoj prekarnosti znotraj posameznega poklicnega profila.	Vključitev zakonskih opredelitev pravnoformalnega delovnega razmerja v specifikke atipičnih vrst zaposlitev v pogodbah civilnega prava z namenom preprečevanja njihovega kršenja oz. vzpodbujanja in omogočanja uveljavitve/razrasta prekarnosti. ZELO POMEMBNO: Nikakor ne v gre navedenega razumeti v smislu prepoznavanja, tj.	MDDSZ MGRT MF MJU Inšpektorat za delo Inštitut za ekonomsko demokracijo Svet za socialno ekonomijo ZZZS Delavska svetovalnica CAAP Gibanje za dostojno delo in socialno družbo

<p>avtorska, podjemna pogodba). Za te so v veljavi odločbe OZ (Obligacijski zakonik), ki ne zagotavljajo enakih pravic kot ZDR.</p>		<p>standardizacije atipičnih zaposlitev kot podlage za osnovanje/sklenitev pogodbe delovno pravne zakonodaje, pač pa s stališča formalnega preprečevanja prekarne delavke. Torej prepoznavanja atipičnih vrst zaposlitev (zdaj sodijo v civilno pravo) kot najbolj izpostavljenih za razvoj prekarne delavke.</p>	<p>Pekarna Magdalenske mreže Maribor</p>
<p>Zakon o kolektivnih pogodbah (ZKoIP) in Zakon o reprezentativnosti sindikatov (ZRSin)</p>	<p>Zko1P v 2. členu in ZRS v 7. členu predvidevata, da so sindikati predstavniki delavk. To v celoti izključuje prekarne delavke iz kolektivnih pogodb.</p>	<p>Vključitev, zapis v 2. in 7. člen, da so sindikati tudi predstavniki samozaposlenih, tistih, ki delo opravljajo prek študentskih napotnic, po avtorskih in podjemnih pogodbah. V člen naj se vključi tudi začasno in občasno delo upokojenk, osebno dopolnilno delo ipd. Sindikati bi morali sklepati kolektivne pogodbe tudi v imenu prekarne delavke.</p>	<p>MDDSZ ZSSS Pergam Konfederacija sindikatov javnega sektorja Slovenije (KSJS) Gibanje za dostojno delo in socialno družbo</p>
<p>Zakon o stavki (ZStk)</p>	<p>ZStk predvideva samo stavko delavk, torej redno zaposlenih. Povsem izključuje prekarne delavke, ki tako nimajo pravice do stavke, s tem pa so jim onemogočene elementarne delavske pravice.</p>	<p>Stavka je temeljna pravica delavk. V skrajnem primeru je to način za prisilo delodajalk, da upoštevajo pravice delavk. Zakon izključuje samozaposlene, delavke prek študentskih napotnic, avtorskih pogodb, podjemnih pogodb, občasnega in začasnega dela upokojenk, osebnega dopolnilnega dela ipd.</p>	<p>MDDSZ ZSSS Pergam KSJS Delavska svetovalnica Gibanje za dostojno delo in socialno družbo Pekarna Magdalenske mreže Maribor</p>

		Delavkam v naštetih oblikah dela bi morala biti zagotovljena pravica do stavke. ZStk bi se moral ustrezno spremeniti v členih, kjer so omenjene samo delavke, s čimer cilja samo na redno zaposlene za (ne)določen čas.	
Zakon o javnem naročanju (ZJN-3)	Javna naročila pogosto oz. večinoma v razpisnih pogojih kot odločilni element za izbiro končne izvajalke preferirajo najcenejšo ponudnico. To pomeni, da se ponudnico/ce spodbuja oz. malodane sili v nižanje stroškov dela, najpogosteje z naslova delovne sile. Samozaposlene in ostale prekarne delavke nimajo zakonsko določene minimalne urne postavke, to pa največkrat pomeni, da so na izbranih projektih pogosto podplačane glede na njihove siceršnje delovne in izobrazbene kompetence.	Zakon o javnem naročanju je treba spremeniti tako, da bo vseboval: 1-Določbo, da lahko javna naročnica odstopi od pogodbe, če se ugotovi, da so bile v katerikoli fazi projekta ugotovljene kršitve delavskih in socialnih pravic (torej tudi v primeru prikritih delovnih razmerij). 2-Določbo, da bo država zavrnila sodelovanje s tistimi izvajalkami na javnih razpisih, ki ne upoštevajo priporočenih cen. Zakon bi veljal tako za javne kot zasebne posle. Prav tako bi se lahko v teku projekta prekinilo pogodbo s tistimi podjetji, ki v zasebnih ali javnih poslih ne upoštevajo priporočenih cen. Enako velja za državno financiranje podjetij.	MDDSZ MJU MF MGRT ZSSS Pergam KSJS Gibanje za dostojno delo in socialno družbo Filozofska fakulteta, Oddelek za sociologijo Fakulteta za družbene vede, Katedra za razvoj in menedžment organizacij in človeških virov; Center za primerjalnopravne raziskave; Center za proučevanje organizacij in človeških virov
Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ)	Trenutno so samozaposlene upravičene do plačane bolniške odsotnosti šele po poteku 30	Sprememba ZZVZZ. Samozaposlene bi morale biti upravičene do plačane bolniške odsotnosti že po	Ministrstvo za zdravje MDDSZ ZSSS

	<p>delovnih dni. V primeru bolniške odsotnosti redno zaposlenih delavk, prvih 30 delovnih dni bolniške odsotnosti plačuje njihova delodajalka. Samozaposlene se enači z gospodarskimi subjekti, dejansko pa gre povečini za t.i. enoosebne espeje. Samozaposlene so »same sebi (lastne) delodajalke, ki si morajo prvih 30 delovnih dni bolniško nadomestilo kriti same. To povzroča prezentizem na delu, ta pa na dolgi rok vodi v hude bolezni (pogosto psihofizičnega izvora, npr. sindrom izgorelosti) in slabšanje celostnega zdravja delovne populacije.</p>	<p>poteku 3 ali 5 dni od nastopa bolniške.</p> <p>Predloga sta dva: 1- Sprememba načina odmerjanja prispevkov za samozaposlene od dohodkov, ne pa od dobička, kot je določeno sedaj. Določitev progresivne lestvice, ki bi vračunala tudi stroške nove pravice samozaposlenih.</p> <p>2- Uvede se nov način obveznega zavarovanja, ki bi ga samozaposlene plačevale same. Za tiste samozaposlene, ki z neto dohodki ne dosejajo praga revščine, bi plačevanje tega prispevka prevzela država.</p>	<p>Pergam</p> <p>KSJS</p> <p>Delavska svetovalnica</p> <p>Gibanje za dostojno delo in socialno družbo</p> <p>Filozofska fakulteta, Oddelek za sociologijo</p> <p>Fakulteta za družbene vede, Katedra za razvoj in menedžment organizacij in človeških virov; Center za primerjalnopravne raziskave; Center za proučevanje organizacij in človeških virov</p>
--	--	--	--

2. Strateška in institucionalna vprašanja

Tabela 2

Trenutno stanje	Problem glede trenutnega stanja	Željeno stanje	Ključni odgovorni in deležniki za doseg spremembe in kdo so še relevantni deležniki v procesu spremembe
Neobstoj zakona o minimalni urni postavki samozaposlenih	Ker ne obstaja zakonsko določena minimalna urna postavka	Predlog uvedbe minimalne urne postavke bi moral upoštevati	MDDSZ MJU MF MGRT

	<p>samozaposlenih, morajo te pogosto delo opravljati pod ravnjo minimalne plače. Konkurenca med njimi zbija ceno storitve ali blaga. Potrebna je zakonitev minimalne urne postavke za samozaposlene.</p>	<p>razlike glede na specifične posameznih dejavnosti (zaposlitvenih sektorjev, gospodarskih dejavnosti). Minimalna urna postavka bi se morala določiti v taki višini, da po plačilu stroškov iz dejavnosti, socialnih prispevkov ipd. samozaposleni ostane vsaj višina minimalne, če že ne povprečne plače v državi.</p>	<p>ZSSS</p> <p>Pergam</p> <p>KSJS</p> <p>Delavska svetovalnica</p> <p>Gibanje za dostojno delo in socialno družbo</p> <p>Filozofska fakulteta, Oddelek za sociologijo</p> <p>Fakulteta za družbene vede, Katedra za razvoj in menedžment organizacij in človeških virov; Center za primerjalnopravne raziskave; Center za proučevanje organizacij in človeških virov</p>
<p>Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS)</p> <p>Zakon o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre)</p>	<p>Denarna socialna pomoč je trenutno omejena z dokazovanjem aktivnega iskanja zaposlitve. Preverjanje dokazov in vodenje evidenc je stroškovno neučinkovito. Vsaka ima pravico do preživetja in ta pravica nikakor ne bi smela biti na noben način omejena.</p>	<p>Cenejše za državo bi bilo, da ukine zahtevo s preverjanjem aktivnega iskanja zaposlitve v celoti. V dobri veri, zaupanju v poštenost in negoljufivost državljanek, bi tako vsaki prosilki (vsaj enkratno) denarno pomoč država odobrila brez tovrstnega dokazovanja.</p>	<p>MDDSZ</p> <p>ZSSS</p> <p>Pergam</p> <p>Delavska svetovalnica</p> <p>Gibanje za dostojno delo in socialno družbo</p> <p>Društvo Organizacija za participatorno družbo</p> <p>Filozofska fakulteta, Oddelek za sociologijo</p>

Že danes, *tukaj in zdaj* smo priče počasni, a uničujoči prekarizaciji vsakdana na ravni dela, prostega časa, odnosov ter celo entitet posameznikov kot socialnih in družbenih bitij.

Pozivamo k skupnemu ukrepanju za izboljšanje razmer na trgu dela ter k solidarnosti za dobro nas vseh!

Gibanje za dostojno delo in socialno družbo

E: info@socialna-sluzba.si

FB: <https://www.facebook.com/socialna.druzba/>

Društvo Gibanje za dostojno delo in socialno družbo

Dimičeva 14, 1000 Ljubljana

W: <http://socialna-druzba.si> / E: info@socialna-druzba.si

PRIPONKE:

- raziskovalno poročilo, analiza in smernice za razvoj *Prekarno delo in prekariat*
- .ppt prezentacija *Pekarno delo*
- e-monografija *Prezentizem in bolniško nadomestilo samozaposlenih*
- besedilo predloga

*Splošno uporabljeni ženski slovnični spol se nanaša na katerikoli spol in opozarja na močno spolno zaznamovanost slovenskega jezika, kjer je moški slovnični spol t. i. nevtralen, ne omogoča pa vidnosti transspolnih oseb, katerih spol se umešča onstran spolnega binarizma (ženska-moški). Za ženski nevtralni spol zapisa pa smo se odločili tudi zato, ker so ženske v primerjavi z moškimi veliko bolj ranljiva skupina znotraj prekariata.